

IVETÁR-EMT Workshop

2010. május 28-án az Erdélyi Magyar Műszaki Társaság (EMT) képviseletében Brem Walter, a Codespring Kft. igazgatója és Dr. Barabás László, az evoline Kft. ágazatvezetője munkaértekezleten vettek részt Pécsen, az ottani Informatikai Vezetők Társaságának (IVETÁR) meghívására. A fent említett értekezlet az NCA-NK-09-F-0507 Határta-LAN projekt keretében került megszervezésre.

Az értekezlet célja az informatikai ágazatok regionális gazdasági szerepének és a hatékonyság növelésének vizsgálata volt.

Az értekezleten és a kísérő programokon lehetőség nyílt arra, hogy a két ország szakemberei (romániai magyar cégvezetők, magyarországi informatikai vezetők, egyetemi oktatók és hallgatók) egymásnak kölcsönösen beszámoljanak az eddig elért eredményekről és tervekről valamint arra, hogy további, közös terveket beszéljenek meg.

Az értekezlet helyszíne a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kara volt, a kiváló szervezés és vendéglátás pedig Dobay Péter és Ficsor József odaadó munkájának köszönhető. Mindketten (egyetemi oktatókként és az IVETÁR aktív tagjaiként) komoly erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy az ipari és egyetemi szférát egyre inkább közelítsék egymáshoz, nemcsak Magyarország területén, hanem a határokon túl is. Ennek a munkának volt egyik szép példája a pécsi munkaértekezlet, amely kiváló lehetőségnek bizonyult a különböző régiókból, szférákból érkező IT-szakemberek tapasztalatcseréjére.

Az IVETÁR bemutatását Brem Walter előadása követte, aki az EMT képviseletében röviden ismertette az EMT múltját, jelenét, szakosztályait, különös tekintettel az Számítástechnikai Szakosztályra és annak rendezvényeire. Ezt követően a kolozsvári Codespring informatikai cég felépítésével, profiljával, eredményeivel és néhány konkrét, aktuális projekt bemutatásával ismerkedhettek meghívott magyarországi szakemberek és egyetemi hallgatók.

Az EMT másik meghívott előadója, Dr. Barabás László nemcsak az evoline céget mutatta be, mint sikertörténetet a cég profiljával, eredményeivel és néhány konkrét, aktuális projektjével együtt, hanem egyetemi óraadó minőségében is beszélt a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem múltjáról, jelenéről, különös tekintettel az egyetemen zajló magyar nyelvű informatika oktatásról.

Brem Walter, Codespring
Dr. Barabás László, evoline

(folytatás a 3-ik oldalon)

Körmöczi János Fizikusnapok

Beszámoló

A 15. alkalommal megrendezett Körmöczi János Fizikusnapokat a Székelyudvarhelyi Természettudományi Társasággal, valamint a BBTE Fizika Karának a hathatós jelenlétével szerveztük meg Szovátán, a Teleki Oktatási Központban 2010. szeptember 24-26. között. Az egyetem részéről a szervezést Néda Zoltán professzor vállalta magára. Az eképpen kibővített rendezvény újdonsága az volt, hogy ezúttal három napon keresztül folytak az előadások. A konferencia programja nagyon gazdag kínálatot nyújtott a nagyszámú hazai és a külföldi előadó révén.

A konferencia első napján, pénteken a kompetencia alapú oktatás volt a témakör. Jelen sorok írója nyitotta meg a konferenciát, és rögtön ezután példák illusztrált előadást tartott a fizika IBL, azaz kérdés alapú oktatásáról. Ezt követte Vörös Alpár, a kolozsvári Apáczai Csere János Elméleti Líceum fizikatanár-igazgatójának tanulságos előadása *Projekt alapú oktatás a környezetfizikában* címmel. Utána Tellmann Jenő, a kolozsvári Báthory István Líceum nyugalmazott tanára tartott érdekesítő előadást *Felülírják-e az élet törvényei a fizika törvényeit?* címmel. A vacsora után megtekintettük a *Tévedett-e Einstein?* című, elgondolkodtató kérdéseket felvető tudományos-ismeretterjesztő filmet.



A konferencia másnapján Nagy László atomfizikusnak, a BBTE Fizika Kar dékánhelyettesének átfogóan megszerkesztett és szépen illusztrált előadása indította az előadások sorát *Az anyag szerkezete* címmel. Őt követte Gábos Zoltán professzor *Szimmetria a fizikában* című két részes, a nála megszokott tudományos alaposággal és gondosan felépített előadása, amelyben meggyőződhetünk a szimmetriának a tudományos megismerés folyamatában játszott fontos szerepéről. A délutáni előadásokat Karácsony János, a kolozsvári BBTE tanára *A szabályozott magfúziós kutatások jelene és jövője* című nagy ívű előadásával kezdte. A tárgyalt kérdés mondhatni az emberiség energiagondjait egy csapásra megoldaná, ha az előadásában vázolt kutatások eredményre vezetnének. Ezt követte Garamhegyi Gábor előadása Budapestről *Féljünk-e a sugárzástól?, avagy hétköznapi kockázatok* című előadása, amellyel – többek között – igyekezett eloszlatni a sugárzástól való indokolatlan félelmeinket. A szünet után Molnár László doktorandusz következett Fülekről (Felvidék, Szlovákia) a *Kísérletek ferromágneses anyagokkal és transzformátorral* című előadással, mely a transzformátorokkal kapcsolatos, iskolai gyakorlatban is hasznosítható kutatási módszereket mutatta be.

Dr. Kovács Zoltán, konferencia elnök

(folytatás a 3-ik oldalon)

EMT-KONFERENCIÁK

XI. ENELKO – Energetika-Elektrotechnika és XX. SzámOkt – Számítástechnika és Oktatás Multi-Konferencia

az EMT Energetika-Elektrotechnika és Számítástechnika
Szakosztályainak közös szervezésében

Időpont: 2010. október 7-10.
Helyszín: Szatmárnémeti, Református Gimnázium

Program:
október 7., csütörtök érkezés, regisztráció
október 8., péntek egész napos kirándulás
(Szatmárnémeti, Koltó, Barcánfalva,
Máramarossziget, Szaplonca)
október 9., szombat délelőtt plenáris előadások,
délután szekcióülések
este állófogadás
október 10., vasárnap hazautazás

Plenáris előadások:
Kallós Gábor, Széchenyi István Egyetem, Győr
Párhuzamos számítások a Széchenyi Egyetem blade szerverén
Gulyás András, BME, Budapest
Hogyan találja meg egymást két eszköz a jövő Internetében?
Homola Viktor, Budapest

Quo vadis globalizáció? Visszatekintés és jövőkép az energiáról

Bővebb információk és részletes program a konferenciák honlapján:
<http://enelko.emt.ro>, illetve <http://szamokt.emt.ro>

X. ERDÉSZETI SZAKKONFERENCIA

Bálványos, 2010. október 22-23.

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság Erdészeti Szakosztálya idén is megszervezi a hagyományos tanulmányi kirándulással egybekötött Erdészeti Szakkonferenciáját, amelyre minden érdeklődő szakembert szeretettel várnak.

A konferencia témája:

KÜZDJ A KLÍMAVÁLTOZÁS ELLEN,
ÜLTESS ERDŐT, HASZNÁLJ FÁT!

A konferencia programja:

Október 21., csütörtök
- este (vagy másnap reggel) érkezés Bálványosra a Vár panzióba

Október 22., péntek
- 9,00 órától egész napos tanulmányi kirándulás
- A program: *Erdővidék nevezetességei* - autóbusszos kirándulás
- B program: gyalogtúra – *Bálványosvár, Szent Anna tó*

Október 23., szombat
- délelőtt – szakelőadások
- ebéd
- délután – tapasztalatsere – baráti találkozó

Október 24., vasárnap
- hazaindulás

Egyéb információk a 0266-210832-es telefonszámon igényelhető, jelentkezési lapokat a orboki@gmail.com e-mail címre, illetve 0372-871738-as fax-számra kérjük elküldeni.

Erdész üdvözlettel,

Szakács Sándor, szakosztályi elnök
Orbók Ilona, szakosztályi titkár

XVI. Nemzetközi Vegyészkonferencia

2010. november 11-14., Kolozsvár

Helyszín:

Babeş-Bolyai Tudományegyetem,
Kémia és Vegyésztechnológiai Kar
(Arany János u. 11.)

Szervezők:

Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT),
Kémia Szakosztály

Babeş-Bolyai Tudományegyetem,
Kémia és Vegyésztechnológiai Kar, Magyar Tagozat

A konferencia elnöke:

Dr. Majdik Kornélia, az EMT Kémia Szakosztályának elnöke

A konferencia tudományos bizottsága:

Dr. Majdik Kornélia, Babeş-Bolyai Tudományegyetem,
Kémia és Vegyésztechnológiai Kar, Kolozsvár
Dr. Novák Lajos, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi
Egyetem, Vegyésztechnológiai Kar
Dr. Kilar Ferenc, Pécsi Tudományegyetem TTK,
Analitikai Kémia Tanszék
Dr. Zsuga Miklós, Debreceni Egyetem,
Alkalmazott Kémiai Tanszék
Dr. Dibó Gábor, Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Szerves Kémia Tanszék, Budapest
Dr. Hegedűs Erzsébet, Nyitrai Egyetem, Szlovákia
Dr. Bolla Csaba, Babeş-Bolyai Tudományegyetem,
Kémia és Vegyésztechnológiai Kar, Kolozsvár
Dr. Kékedy-Nagy László, Babeş-Bolyai Tudományegyetem,
Kémia és Vegyésztechnológiai Kar, Kolozsvár

Témakörök:

alkalmazott kémia és oktatás-módszertan, analitikai kémia, biokémia és gyógyszerkémia, fizikai kémia, kémiai technológia, környezetvédelem, szerves kémia, szervetlen kémia, vegyésztechnológiai témák

A konferencia programja:

november 11., csütörtök
du. érkezés, elszállásolás
november 12., péntek
konferencia megnyitó
plenáris előadások
doktorandusz plénum
diák-poszterek bemutatása, poszterek megtekintése
állófogadás
november 13., szombat
de. szekció-előadások
záróünnepély
du. városnézés, kultúrműsor

A konferencia péntek délelőtti plenáris előadásait külföldi és belső meghívott szakemberek tartják.

Továbbra is várjuk a résztvevők jelentkezését
2010. október 15-ig!

Az érdeklődők bővebb felvilágosításért az EMT kolozsvári titkárságához fordulhatnak.

Kapcsolattartó személy: Pap Tünde.
A konferencia honlapcíme: <http://chem.emt.ro>

EMT-KONFERENCIÁK

DIÁKRENDEZVÉNYEK

*(folytatás az első oldalról)***Körmöczy János Fizikusnapok**

Paripás Béla, a Miskolci Egyetem professzora *Atomi belső héjak ko- incidencia elektrospektrometriás vizsgálata* című előadása a fizikai kutatások szépségét és nehézségeit illusztrálta meggyőző módon. A délutáni előadásokat Dvoráček Agoston *M. Vásárhelyi Tőke István, a magyarországi kísérleti fizika oktatás úttörője* című előadása zárta.

Vacsora után Farkas László, a keszthelyi Vajda János Gimnázium tehetséggondozó fizikatanárának előadása következett *Tehetséggondozás a gyakorlatban: hogyan lesz a tehetségből talentum?* címmel. Őt követte Kovács Zoltán *Miként foglalkozunk a tehetséges gyerekekkel?* című előadása.

A vasárnapi program Sasvári Lászlónak, az ELTE nyugalmazott professzorának *Disszipáció konzervatív rendszerekben: Egy impedanciálanc elemzése* című előadásával nyitott, amelyben számos analóg fizikai folyamat modellezését elősegítő magas szintű elméleti fejtegetést hallhattunk. Ezután Neda Árpád (BBTE, Kolozsvár) *Termodinamikai egyensúly és fázisátalakulások* című előadása következett. Szünet után, a konferencia zárása képpen Kovács Zoltán és Nagy László moderálásával kerekasztal beszélgetés folyt az erdélyi fizikaoktatás problémáiról és jövőjéről. Ehhez a témához jelentette be hozzászólását Dvoráček Agoston *A Bethlen Gábor Kollégiumban rendezett interdiszciplináris MOL-verseny tanulságával*.

Mindezek után elmondható, hogy a fizikus és fizikatanári konferencia a szép számban megjelent fizikatanároknak mind oktatási, mind szakmai kérdésekben számos újat hozott. Jövőre a konferenciát Csíkszeredában szándékozunk megszervezni, annál is inkább, mivel az idén is oda vártak volna. Az EMT szervezői ezúttal is jelesre vizsgáltak szervezésből.

K.Z.

*(folytatás az első oldalról)***IVETÁR-EMT Workshop**

A két erdélyi előadást a következő magyarországi előadók bemutatói követték:

Gaszó Gábor, a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság Intelligens Kártya Fórum ügyvezető igazgatója az intelligens kártyák magyarországi használatáról beszélt, a fejlesztésekről és a lehetőségekről.

Tóth Attila, az SL Software Consult Hungary Kft. képviselőjében és Brachmann Ferenc, a Dél-Dunántúli Informatika Klaszter részéről egy GOP 1.3.1. pályázat tapasztalatait osztották meg a résztvevőkkel, amely az Elektronikus Ügyintézési Keretrendszerre vonatkozott.

Az ebédszünetet követően a pécsi egyetemi hallgatók – akik az IVETÁR-EMT NCA pályázat keretében dolgoztak – mutattak be két projektet:

- az IVETÁR-EMT alportál tartalmi és technológiai tervét, melyet egy szakmai kiértékelő követett,
- *Információs társadalom* című projektet, melynek keretében célzott adatgyűjtést és annak kiterjesztését prezentáltak.

A munkaértekezlet egy látogatással zárult a Dexter Kft. informatikai fejlesztő cégnél, ahol a vendégek megismerkedhettek az egyik legjelentősebb fejlesztéssel (CooSpace), amely a pécsi egyetem informatizálásához nagymértékben hozzájárult (órarend, előadások jegyzéke, vizsgarendszer, tanár-diák virtuális kapcsolat, vizsgajegyek, tantárgyak felvétele stb.).

A kiváló szervezésnek köszönhetően mind a belföldi, mind a külföldi vendégeknek lehetőségük nyílt arra, hogy a napközben megkezdett beszélgetéseket kötetlenebb formában, a villányi Polgár-pince kiváló borának kóstolgatása mellett tovább folytathassák.

Az IVETÁR és EMT képviselői egyaránt nagyon hasznosnak ítélték meg ezt a találkozót és kifejezték abbéli reményüket, hogy az együttműködést tovább folytatják, ha lehet konkrét hallgatói és cégek közötti közös projektek keretében.

B.W., B.L.

Kémikus diákok**budapesti nyári szakmai gyakorlata**

– beszámoló –

A ma már hagyományosnak tekinthető kémikus diákoknak szóló nyári gyakorlat 2010. július 23. – augusztus 1. között volt megszervezve a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen.

E nyári gyakorlaton a Kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kémia és Vegyészmérnöki Karáról tíz főből álló csoport vett részt. A csoport nagy része másodévet végző vegyészmérnöki és vegyész hallgatók voltak, hozzájuk mesteris illetve doktorandusz hallgatók is csatlakoztak. Ugyanezen a szakmai gyakorlaton, a kolozsvári diákokon kívül, három szlovákiai magyar diák is részt vett, akik Pozsonyban, illetve a csehországi Brünnben tanulnak.

Érkezésünk napján, július 23-án (pénteken) elhelyezkedtünk a szállásunkat biztosító Baross Gábor Kollégiumban, majd megismerkedtünk fogadó tanárunkkal, Weiser László úrral, aki kézbesítette a nyári gyakorlat időtartamára érvényes diák- és utazási igazolványokat.

A szakmai program első napján (július 26-án), a BME Kémia és Környezeti Folyamatmérnöki Tanszékével ismerkedtünk meg, ahol dr. Pátzay György tartott előadást a „*Nukleáris energia termeléséről*”.

Következő nap a Fizikai Kémia Tanszékre látogattunk el. Itt két kutatócsoport, a *Felületkémia*, illetve a *Lágy anyagok* kutatócsoportja mutatta be kutatási irányait és eddig elért eredményeit.

Július 28-án látogattunk el a Richter Gedeon Rt. Gyógyszergyárba, előbb a gyógyszergyár múzeumába, majd betekinthetünk a gyógyszerek termelésébe az összetevők adagolásától, a tablettázásig és csomagolásig. A gyógyszercéget Richter Gedeon alapította 1901-ben a Sas patikában, ma viszont már több mint százféle gyógyszert gyárt, több mint 170 kiszerelési formában. Legfőbb terápiás területek, amelyben a Richter Gedeon Rt. Gyógyszergyár készítményeket kínál, az a nőgyógyászati, szív- és érrendszeri, központi idegrendszeri, fekélyellenes és izomlazító termékek.

Csoportunk innen két részre szakadt: egyik csoport a kenőanyagok előállítását, másik csoport meg a tablettázás folyamatát tekintette meg, majd a látottakat összehasonlítottuk és közösen megtekintettük a hormon-hatóanyagú gyógyszerek előállításáról szóló filmet.

Negyedik nap dr. Bajnóczy Gábor tartott előadást az alternatív motorhajtóanyagokról: hidrogénről, a metánról, a benzinről, a metanolról, etanolról és természetesen a biodizelről.

Utolsó nap dr. Poppe László mutatta be nekünk a Szerves Kémia és Technológia Tanszékét és ezen belül a Szerves Kémia Csoportját, kiemelve természetesen Oláh György nevét, aki 1994-ben Nobel díjat kapott „a carbokation kémiához való hozzájárulásáért” és aki kivándorlása előtt, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen tanult és tanított.

A szakmai program mellett jutott idő Budapest nevezetességeinek megtekintésére is: ellátogattunk a Magyar Nemzeti Múzeumba, megtekintettük a Parlament épületét és egyben a Szent Koronát, a királyi jogart és az országalmát, a Zwack Unicum gyárat, a Budai várat és a Budai vár közelében levő, bár kevésbé izgalmas, Labirintust. Bár az idő nem kedvezett, két hosszabb kiránduláson is részt vettünk: az esztergomi Bazilikába is eljutottunk, majd visszafelé, a hajóutunk által az egész Dunakanyart beutaztuk. Búcsúként Siófokra utaztunk, de a kedvezőtlen időjárás miatt fürödni nem tudtunk a Balaton vizében.

Bükös Melinda – Csilla,
BBTE, Kolozsvár, csoportvezető

SZAKOSZTÁLYI HÍREK

Tudománytörténeti szakosztály

Erdélyi tudománytörténeti évfordulók 2010. szeptember–október (földtan–bányászat)



Szeptember 1-én, halálának 15. évfordulóján tiszteleghetünk **Octavian BURACU** emléke előtt. Házsongárdi sírját meggazdították. A Kolozs megyei Közigazgatási Palota előcsarnokában az új idők prefektusainak portréi közül egyedül az övét mellőzték.

A Dan FORNADE szerkesztette, 50 egyetemi professzor és akadémikus által összeállított lexikonba [*Personalitáji Clujene* (1800–2007)] nem találták méltónak szerepeltetését. Mégis, tagadhatatlanul „Kolozsvár és az ország egyik legtisztéletreméltóbb közszereplője” (ÖRDÖG I. Béla: *Szabadság*, 2010. szeptember 1.), kiemelkedő geokémikus volt, aki ugyanakkor a magyar–román józan együttélésért rengeteget tett. E sorok írója személyesen meggyőződhetett – még az átkosban – gondolkodása és viselkedése mélyen humánus voltáról.

Szörényváron (Drobeta Turnu Severin) született 1932. április 26-án, ortodox papi, sokgyermekes családba. Az egyetemet Bukarestben végezte 1955-ben. A geokémia körében megvédett doktorátusát (1974) követően, a kutatásban elért eredményeiért a Munka Érdemrend III. fokozatával tüntették ki. 1978-ban a *Prospectarea zăcămintelor de minereuri* (= Az értelepek kutatása) című könyvéért a Román Tudományos Akadémia díjazta. Kiváló, elismert szakemberként, egy központi földtani kutató és feltáró vállalatnál dolgozott Bukarestben 1977-ig, amikor (sejthetően: politikai és emberi tartásért) álszent, hazug (háttérben terjesztett) érvekkel Kolozsvárra, egy testvérvállalathoz „száműzték”. Itt érte az 1989-es változás, amikor az akkori Ideiglenes Nemzeti Egységtanács megyei elnöke lett. Ténykedésének sokat köszönhet Kolozsvár és annak magyarsága. A *Dialog Interetnic* (= Etnikumközi Párbeszéd) Társaság megalapítója, akit a Pécs székhelyű Magyar–Román Baráti Társaság tiszteletbeli tagjává választott, az Európa Parlament pedig határozatával támogatott. Sok remek kiállítás geológus társához hasonlóan, rákban halt meg. Emlékét híven őrizzük.



Száz évvel ezelőtt (1910. **szeptember 18.**) született Besztercebányán **JASKÓ Sándor**, aki 66 éven át szolgálta a magyar földtant. A család Sándor 6 éves korában Lugosra költözött, ahol elemi iskoláit végezte, a gimnáziumot azonban Budapesten fejezte be, ott szerzett egyetemi diplomát is, a Pázmány

Péter Tudományegyetemen (1934), ahol PAPP Károly mellett maradt tanársegédnek (1934–1942), majd a Magyar Királyi Földtani Intézet munkatársa lett, ebben a keretben 1942–1944 között Erdélyben (Nagybánya vidéke, Száva-völgy, Marosvásárhely környéke, Székelykeresztúr) végzett földtani kutatásokat. A háború után a mai Magyarországon bauxit és lignitkutatással foglalkozott. Az előbbiért 1962-ben a Munka Érdemrend ezüst fokozatát kapta. A Magyarhoni Földtani Társulat a *Pro Geologia Aplicata* éremmel tüntette ki. Nyugdíjasan, újból a Földtani Intézet keretében dolgozott (1991-ig). Meghalt 1998. december 22-én.

Végrendeletileg, egy erdélyi gyűjteményre hagyta rendkívül gazdag könyvtárát. Így került JASKÓ Tamás, Angliában élő geológus fia közvetítésével a Bolyai Társaság tulajdonába, majd (elnökváltás után) annak ottani kiutasítását követően, a székelyföldi Pro Geológia Társaság könyvtárának alapjául szolgált. Már ez az örökség is elegendő ahhoz, hogy nevét örök tisztelettel emlegessük.



115 éve (1895. **szeptember 18.**) halt meg Selmecbányán „a legnagyobb magyar bányász”, **PÉCH Antal** bányamérnök. Váradolaszin (ma Nagyvárad része) született, 1822. június 14-én. Temesvári és nagyváradai tanuló évei után, Selmecbányán szerzett mérnöki oklevelet.

Előbb a csehországi Joachimban dolgozott, majd az 1848-as forradalom kitörésekor a Kossuth-kormány pénzügyminisztériumában, a bányászati osztályon. A forradalom utolsó heteiben beállt önkéntesnek, de mint nem hivatalos katonát, a forradalom után felmentették, sőt állást is ajánlottak neki, ha politikai nézeteit megtagadja. Nem tette, inkább nélkülözött. Rövid idejű munkavállalásokból élt. A kiegyezést követően, újból a pénzügyminisztériumba került, ahol osztálytanácsosként sokat tett az állami bányászat és kohászat újraszervezéséért, modernizálásáért, majd 1873-tól, a selmeci bányakerületet igazgatta. Magas szakmaisága példás emberi tartással társult. Ő teremtette meg a magyar bányászati szaknyelvet. 1868-ban ő indította útjára az első, máig megjelenő bányászati szakfolyóiratot, a Bányászati és Kohászati Lapokat. 1879-ben Selmecbányán adták ki magyar–német bányászati szótárát, majd ugyanott, 1891-ben német–magyar párját. Számos szakdolgozatot írt, de megírta Alsó-Magyarország bányatörténetét is. A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta. Nevét az OMBKE Péch Antal-emlékérmé örözi. Megérdemelte egy utcanévet szülővárosában is.



95 éve (1915. **szeptember 20.**) született a Nagy-Küküllő menti Kiskapuson **CsÍKI Gábor** a magyar földtan-tudománytörténet kiemelkedő alakja. Apai ágról kalotaszegi, anyai ágról torockói bányászivadék. Segesváron, majd Brassóban végezte iskoláit.

Először a budapesti József Nádor Műegyetem vegyész-mérnöki karára iratkozott (1934–1935), végül Bukarestben szerzett természetrajz-kémia szakos diplomát (1940). Ezt követően, rövid ideig, a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen volt tanársegéd SZENTPÉTERY Zsigmond mellett, majd a gyergyóditrói származású VENDL Aladár mellett a budapesti Műegyetemen. 1942-ben a Magyar–Német Ásványolaj Rt. alkalmazta. Frontszolgálatos hadifogság után, 1946-tól visszakerült a közben gazdát cserélt munkahelyére (Magyar–Szovjet Olajipari Rt.). Nyugdíjaként (1977–1991) a Magyar Állami Földtani Intézetben dolgozott. Érdeklődése az 1960-as évektől kezdve fordult mind inkább a tudománytörténet felé. 1975-től 1995-ig szerkesztette a Földtani Tudománytörténeti Évkönyveket. A Magyarhoni Földtani Társulat Tudománytörténeti szakosztályának elnöke, a nemzetközi földtan-tudománytörténeti egyesület (INHIGEO) tagja, magyarországi megbízott képviselője volt. E minőségében számos szakmai elismerésben és kitüntetésben részesült, köolajföldtani munkásságáért pedig megkapta a *Pro Geologia Aplicata* emlékérmét. Funkcióiból való visszavonulását követően, 80. születésnapját megtisztelve, a Földtani Tudománytörténeti Évkönyv 7. számát egészében neki szentelték. 2001. november 8-án hunyt el Budapesten.

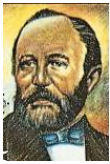
Harminc éve (1980. **október 4.**, Uniontown) halt meg az Amerikában híresé vált **VAJK Raul** geofizikus. Vajdahunyadon született (1896. december 19.). Előbb államtudományi (1922), majd gépészmérnöki (1928) diplomát, végül bölcsészdoktori (1934) oklevelet szerzett Budapesten. 1932–1945 között a Magyar–Amerikai Olajipari Rt. (MAORT) főgeofizikusaként dolgozott. 1946-ban az AEA-ba emigrált, ahol a Standard Oil köolajipari vállalatnál volt tanácsadó (1946–1960), a Lamont Geological Observatory munkatársaként oceanográfus (1961–1967), közben (1961–1964) a nagy nevű *Geophysics* című folyóiratot szerkesztette, majd (1968–1974) a Kaliforniai Állami Egyetemen volt az oceanográfia professzora. Munkássága a regionális geofizikai értelmezések területén úttörő. Így kapta meg a Society of Exploration Geophysics társaság *Reginald Fessenden* emlékérmét (1961).



Halála 40. éves évfordulója (1970. október 9., Budapest) alkalmából tiszteleghetünk **ZALÁNYI Béla**, nemzetközi híró parányóslénytánc (kagylósrákkutató) emléke előtt. Szászvároson született, 1887. június 26-án. 1905-ben beiratkozott a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemre, de egy év után Budapesten folytatta tanulmányait (1910-ig).

1913-ban bölcsészdoktori oklevelet szerzett ugyanott. Pályája kezdetén LÓCZY Lajos támogatta. Ugyan 1911-től Budapesten kö-

zépiskolai tanárként dolgozott, öreg koráig, majdnem állandó munkakapcsolatban állt a Földtani Intézettel. A kagylósrákok héjszerkezetének kutatásában elért eredményei a csoport modern őslénytani alapjául szolgálnak. Tanulmányozta a miocén- (szarmata- és pannóniai-) a krétakori, valamint a késő-paleozoikum kagylósrák-faunákat.



A 185. éve (1825. okt. 12., Bécs) meghalt **Franz Joseph MÜLLER von Reichenstein** – a tellúr valódi felfedezője – az ausztriai Poysdorfban született, 1742. október 4-én. A selmecbányai Bányászati Akadémia elvégzése után került bányásztként Erdélybe, a sóbányákhoz (1768).

1770-ben a Bánságba került, ahol hamarosan az ottani bányák igazgatójává nevezték ki. 1778-ban, Nagyszebenben kincstári tanácsos lett. Tíz évvel később kormányzékai tanácsosnak, egyben az erdélyi bányászat és kohászat főfelügyelőjévé nevezték ki, Zalatna székhellyel, amikor II. JÓZSEF császár lovaggá (von Reichenstein) is emelte. Országgyűlési határozat alapján, 1795-ben erdélyi honosságot kapott. 1798-ban, a Bécsben felállított erdélyi fő-bányahivatal vezetőjévé, majd 1802-ben a birodalom bánya- és pénzügyi csúciszervébe nevezték ki, kamarai tanácsosi ranggal. Nevéhez fűződik az egyetlen erdélyi magyar elemnek, a tellúrnak a felfedezése (1783), amit annak rendje s módja szerint, le is közölt (1784). Az ügy egyetlen szépséghibája, hogy ő nem adott nevet neki, így a keresztnap, Martin Heinrich KLAPROTH – aki mellel elismerte MÜLLER elsőbbségét – nevéhez köti a mai tudomány ezt az elemét. Franz Joseph Müller tekinthető az első hazai ásványkémikusnak, ugyanakkor 3 éves tiroli tartózkodása alatt (1775–1778) ő fedezte fel a turmalin nevű ásványt. Nevezetes a Verespatok aranybányáival foglalkozó monográfiája (1789) is.



95 évvel ezelőtt (1915. október 19.), Kolozsvárott született **BALOGH Kálmán** kiváló geológus. 1938-ban szerzett természetrajz–földrajz tanári, majd 1940-ben bölcsészdoktori oklevelet Debrecenben, ahol előbb gyakornok, majd tanársegédként is működött ebben az időben.

1941–1944 között a Magyar Királyi Földtani Intézet munkatársa volt, ahová frontszolgálat és hadifogság után 1946-ban tért vissza. 1953-ban rövid ideig, az Intézet vezetője volt. Időközben (1952–1953) szerkesztette a Földtani Közlöny című folyóiratot, majd (1963–1966) a Magyarhoni Földtani Társulat alelnöki tisztségét is betöltötte. 1966–1977 között a szegedi egyetemen tanszékvezető tanárként működött (ekkor kerül a Magyar Tudományos Akadémia Földtani Bizottságának elnöki tisztségébe: 1972–1979), végül 1977–1991 közt, mint tanácsadó, újból a Magyar Állami Földtani Intézet kötelékében dolgozott. A magyarországi mezozoikum képződmények rétegtanával foglalkozott, de jelentősen hozzájárult a Kárpát-Pannon térség lemeztectonikai értelmezéséhez is. Nevéhez köthető Magyarország 1:200.000 földtani térképsorozatának irányítása, a modern üledékes közettannak ottani bevezetése. Érdemei elismerésül megkapta a Hantken Miksa-emlékérmét (1966), a Szabó József-koszorút (1993), a Szabó József-emlékérmét (1994) és a Széchenyi-díjat (1995). 1995. április 7-én halt meg Budapesten.



120 évvel ezelőtt (1890. október 21.) született Zalatnán **FERENCZI István** geológus (FERENCZI Sándor neves régész öccse, FERENCZI István, a közelmúltban elhunyt másik erdélyi régész nagybátyja). Egyetemi diplomáját, majd bölcsészdoktori oklevelét (1913) a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen szerezte.

Ez időben előbb gyakornok, majd tanársegédként működött itt. 1918-tól (1937-ig) a Magyar Királyi Földtani Intézet kutatógeológusaként (majd osztály- és főgeológusi minőségben) működött, Budapest székhellyel. 1924-től végleges távozásáig a Magyarhoni Földtani Társaság választmányi tagja volt. 1828-tól Szegeden az általános földtan magántanára (is) lett. 1937-től a Debreceni Egyetem nyilvános, rendkívüli tanára, 1940-től a Szegedi Egyetem nyilvános rendes →

DIÁKRENDEZVÉNYEK

Nemes Tihamér Számítástechnikai Verseny meghirdetése a 2010/2011-es tanévre

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) és a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság szervezésében a 2010/2011-es tanévben is a megszokott három fordulóban kerül sor a Nemes Tihamér Számítástechnikai Verseny lebonyolítására.

A versenyt három korcsoportban hirdetjük meg:

- korcsoport: 5-8. osztályosok
- korcsoport: 9-10. osztályosok
- korcsoport: 11-12. osztályosok

A verseny időpontjai:

Első forduló, helyi szakasz:

2010. november 10., szerda (1. korcsoport, 14,00-16,00 óra)

2010. november 11., csütörtök (2-3. korcsoport: 14,00-17,00 óra)

Második forduló, erdélyi döntő:

2011. január 8., szombat

(1. korcsoport: 9,00-12,00 óra, 2-3. korcsoport: 9,00-14,00 óra).

Harmadik forduló, budapesti döntő

2011. március 5., szombat

(1. korcsoport: 11,00-14,00 óra, 2-3. korcsoport: 10,00-16,00 óra)

A verseny tárgya és követelményei:

- számítástechnikai és programozási alapismeretek, felhasználói és kezelői felületek kialakítása, különféle stílusú programozási nyelvek főbb jellemzői,
- számítástechnika-alkalmazási alapismeretek iskolai közismereti tárgyak, az egyszerű adatfeldolgozás stb. témaköréből,
- rendszerszemléletű feladatmegoldás, algoritmusok kidolgozása

Jelentkezés: online, az EMT honlapján: <http://infoverseny.emt.ro/>
Határidő: 2010. október 15.

A verseny részletei:

Az 1. korcsoportban az első fordulóban a versenyzőknek 3-5 kisebb feladatot kell megoldaniuk papíron, a saját iskolájukban. A feladatok között van olyan, amelyet választhatóan vagy számítógépen vagy számítógép nélkül lehet megoldani. A 2-3. korcsoportban az első fordulóban a versenyzőknek 5-10 kisebb feladatot kell megoldaniuk papíron, a saját iskolájukban. A legalább 40 pontot elért dolgozatokat az iskolák eljuttatják az Erdélyi Regionális Versenybizottsághoz (ERVB).

Az erdélyi döntőn a versenyzőknek 3-5 kisebb programot kell megírniuk MS Visual Basic, Free Pascal, MS Visual C++, vagy Java programozási nyelvekben, Windows operációs rendszer alatt. A dolgozatokat az ERVB javítja a központilag küldött javítási útmutató alapján. Az itt szerzett pontokhoz hozzáadják az első forduló pontszám 25%-át. A harmadik fordulóba jutás ponthatáráról az ERVB dönt, a rendelkezésre álló helyek száma alapján.

A budapesti döntő helyszíne az Eötvös Loránd Tudományegyetem Informatikai Kara (Budapest XI., Pázmány Péter sétány 1/C) ahol a versenyzőknek 3-5 nagyobb programot kell megírniuk a fent felsorolt nyelveken, számítógépen. A dolgozatokat az országos versenybizottság tagjai javítják. Az itt szerzett pontokhoz hozzáadják a második forduló pontszám 25%-át. Minden résztvevő elismerő oklevelet kap.

→ földtanára volt. 1944-ben ő is az Egyesült Államokba vándorolt, ahol az US Geological Survey kutatógeológusaként dolgozott 1955-ös nyugdíjazásáig. Szakterülete a földtani térképezés és a vízföldtan volt, de foglalkozott földfelszín-alaktannal és a szénhidrogének földtanával is. Első jelentős munkája: *Zalatna környékének geológiai viszonyai* (1913). 1966. november 27-én Washingtonban meghalt.

TÁRSSZERVEZETEINK

Rendezvényei

Beszámoló a HUNGEO 2010-ről, azaz, a Magyar Földtudományi Szakemberek X. Világtalálkozójáról

Augusztus 14-19. között, Szombathelyen került megrendezésre a Találkozó, mely ezúttal szerény létszámú (94) résztvevővel zajlott. A házigazda a Nyugat-Magyarországi Egyetem volt. A résztvevők túlsúlyban magyarországiak voltak, a külföldiek gyéren képviseltették magukat: 1 AEÁ, 1 Anglia, 1 Ausztria, 1 Szlovákia, 2 Ukrajna, 2 Szerbia és 13 Románia részéről. Sajnos, az első rendezvények érdeklődési szintjéhez ez nem mérhető (azokon sokkal nagyobb számú erdélyi résztvevő, jelentős számban az említett országok képviselői mellett az Ausztriában, Németországban, Svédországban, Franciaországban, Horvátországban és másutt élő kollégák is). Önmagában a rendezvény mégis színvonalasnak, sikeresnek mondható.

Egy előzetes, magyarországi tanulmányi kirándulás nyitotta meg a rendezvényt. Ennek útvonala előbb az őrségbe vezetett (Őrszentpéter – az Őrségi Nemzeti Park, Szalafő – a Pityerszeren lévő skanzen), majd az osztrák határ mentén északra fordulva (Felsőcsatár – Vasfüggöny Múzeum) a Kőszegi-hegység lábáig (Bozsok – pannóniai homok-feltárás, Cák – enyhén metamorfózált mezozoikumai rétegsor, Bozsok – a Kalapos-kő és környéke „pszeudokarszt”-képződményei). A nap remek vacsorával zárult a bozsoki Határmenti fogadónál.

A *Régiók-határmentiség-peremterületek* cím alatt összehívott rendezvény hivatalos megnyitója és a plenáris előadások 16-án zajlottak. A plenáris előadások zöme színvonalas volt, egyetlen szépséghibával: az eddigi találkozókhoz hasonlóan a rendezők a határon túliakat most sem tartották arra méltónak, hogy ők is szerepeljenek ott. Külön kiemelném Haas János (*A Nyugat-magyarországi határ-régió medencealjának geológiai felépítése, kialakulása*) és Tóth József (*Államhatár és régió*) előadásainak tartalmasságát, informáltságát, gondolatgazdagságát. Este állófogadás volt, melyen Dudich Endre alapító beszámolt a HUNGEO 15 éves történetéről, elmondva nagyon szép gondolatait a magyar-magyar újra egymásra-találásról. A rendezvénysorozat leghűségesebb tagjainak diplomát adtak át.

A szekcióelőadások és poszterbemutatók 17-én zajlottak. A 35 előadás és 15 poszter között két erdélyi előadás (Papucs András: *A székelyföldi ásványvizek hagyományos hasznosítása*; Wanek Ferenc-Pozset Szilárd-Korodi Enikő: *Kolozsvár Ny-i felének földtani és földfelszín-alaktani veszélyeztetettsége*) és egy poszter (Götz Endre: *Ásványok napfény által gerjesztett lumineszcenciája*) szerepelt. Sajnos, a szekciók közötti átjárhatóság gyengén működött, bár volt szekció, melynek levezetése nagyon fegyelmezetten történt. A nap a kiértékelő záróüléssel majd a HUNGEO-Top nyílt ülésével végződött. Ez utóbbin megvitattuk a létszámpadás lehetséges okait, a további működés indokoltóságát és lehetőségeit. A folytatás melletti kiállítás volt a résztvevők egyöntetű véleménye. Alulírott, javasoltam a szerveződésként intézményesítését, társaságkénti bejegyzését, amit elfogadható alternatívaként rögzítettek. Szóba került a nyitás a bányász-társadalom felé is. Üdvözlötük.

A következő két nap egy Magyarország-Ausztria-Szlovénia-Magyarország útvonalú tanulmányi kirándulás volt. A meglátogatott helyek az első nap: Alsóór (Unterwart: magyar falumúzeum); Németújvár (Güssing: egy faanyagra alapuló ökoerőmű megtekintése – itt sokan hiányoztak a vány megtekintésének mellőzését); Veldes (Bled: Bledi-tó); Száva-vízesés. Sajnos, az út sok időt vett el, a látni-

valókra szűkösen futotta. Szállásunk Postojna közelében a Pivka Jama barlang mellett volt (meglátogatni nem volt lehetőségünk), alig 37 km-re Trieste-től. Másnap egy kicsit többet láthattunk: Predjama – barlangvár (mai formájában 16. századi), magyar történelmi vonatkozásokkal is; Cerknicei-polje – egy hatalmas felszíni, zárt karsztfennsík; Rakov Škocjan – részben beomlott, igen látványos barlangrendszer; Alsólendva (Lendava: Magyar-ház); Nagykanizsa – búcsú estebéd. Aki nem tartott velünk, sajnálhatja.

Wanek Ferenc

A Kárpát-medence ásványvizei VII. Nemzetközi Tudományos Konferencia – beszámoló –

Csíkszeredában, augusztus 26-29. között, a Sapientia EMTE Csíkszeredai Karok rendezésében, ötödik alkalommal (a 7 közül 2 találkozó Magyarországon volt) gyűltek össze a szakemberek megvitatni az ásványvizek földtanát, kémiaiát és hasznosíthatóságát a térségben. Ez a találkozó is a gazdasági válság jegyeit hordozta magán, ami a résztvevők számát illeti. Ennek ellenére, a konferencia elérte kitűzött céljait, végeredményben négy ország igen neves ásványvízes szakemberei tudtak magas szinten, értelmesen szót váltani egymással. Ami hiányzott, a balneológus szakemberek jelenléte, vagyis a földtan, a természet- és gazdaságföldrajz, valamint a vegytan szakemberei uralták a mezőnyt.

Augusztus 26-án, péntek délelőtt voltak a plenáris előadások. Négy érdekes bemutatónak lehettünk részesei. Szó volt a Hargita megye fürdőgyógyászati adottságairól és hasznosítási lehetőségeiről (Makfalvi Zoltán és Péter Elek), a magyar-ukrán határtérség ásványvíz-termelési lehetőségeiről (Szűcs Péter, Virág Margit, Ivan Szascsenko, Zákányi Balázs), európai pályázati lehetőségekről az ásványvízkutatásban (Tom Hyit) és a Szamosfalvi-fürdő múltjáról, adottságairól és lehetséges jövőjéről (Wanek Ferenc). Délután került sor a poszterek bemutatására és a szekcióülésre. Ez utóbbin is sok érdekesítő előadást hallhattunk. Este jó hangulatú fogadással zárult a nap.

Szombaton a Csíkdánfalva melletti Dugás-fürdőn Borvízfesztiválon vehettek részt a konferencia vendégei. A helyi közösség által szervezett ünnepség ugyan nem vonzott több ezres tömegeket (szerecsérel), ám nagyon jó hangulatú, emlékeztető kultúrműsorral, palacsintásütő versennyel, és nem utolsósorban, a székelyföldi borvizek versenyével tarkított, kellemes környezetben, kulturáltan eltöltött nappal ajándékoztak meg.

Vasárnap szakmai kirándulásra került sor. Az úti cél Bázna-fürdő és Vízakna fürdői voltak. Az idegenvezető pedig jómagam.

Wanek Ferenc



Megjelent a FIRKA
2010/2011 – 1. száma

EMT TÁJÉKOZTATÓ

Szerkesztők: Horváth Erika, Pap Tünde
Pap Zsuzsa, Prokop Zoltán
Cím: Kolozsvár, 1989. december 21. sugárút
(Magyar u.) 116. sz.
Postacím: 400750 Cluj, O.P. 1, C.P. 140.
Tel./fax: 0264-590825; 0264-594042; 0744-783237
E-mail: emt@emt.ro
Honlap: http://www.emt.ro

Exp.

EMT
RO – 400750 Cluj
O.P. 1, C.P. 140